

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационния труд на **АНЕЛИЯ ИВОВА КРЕМЕНСКА**
на тема **„МОДЕЛ НА УЕББАЗИРАНО ОБУЧЕНИЕ ПО ЧУЖД ЕЗИК“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна
специалност **05.03.07 - методика на обучението по английски език**

Научни консултанти: доц. д-р Данаил Данков,

доц. д-р Румяна Пейчева - Форсайт

Рецензентка: доц. д-р Татяна Гаврилова Ангелова

0. Актуалност на проблема

Известно е, че напоследък все повече нараства потребността от изследвания с пограничен характер. Това важи с особена сила за образованието в променящия се социокултурен контекст, в който ключово място имат информационните технологии. В такъв смисъл дисертационният труд на Анелия Кременска е показателен за тази тенденция да се търсят пресечни точки между чуждоезиково обучение и интегрирането на технологиите за неговото по-добро качество в университета.

Не на последно място е и проблемът за прилагане на активни методи за обучение, чрез които функционално да се свързват теоретични и методологически аспекти на електронното обучение като един от подходите за активизиране на студентите в процеса им на обучение в академично писане и от друга страна, натрупаният масив от емпирични данни, от добри практики, свързани с електронното обучение. Възниква въпросът кои технологии и за какъв контекст са приемливи при конструирането на дизайна на университетския курс по чужд език.

1. Познаване на проблематиката от дисертантката

А. Кременска показва евристични умения не само при формулиране на темата на дисертационния труд, но и при идентифициране на изследователския въпрос, процедурите за верифициране на отговора му, при конструиране на концепцията, стояща в основата на изследването.

Стремежът, както посочва авторката в автореферата е ” да се реализира теоретико - практическо изследване, обединяващо три предметни области: обучение по писане на академичен текст (като подобласт на **обучението по чужд език**), прилагане на съвременните уеббазирани технологии за целите на обучението по писане (като подобласт на прилагането на **технологиите за обучение**) и перспективата на **теориите за учене** като обединяваща основа.”

При формулирането на предмета се откроява умението на А. Кременска да го идентифицира с оглед на собствената си експертиза – прецизно, точно, аналитично.

«**Предметът** е лингводидактическата ефективност на дизайна на модул по чужд език от смесен тип (blended learning) (присъствено и уеб базирано обучение) при изграждането на умения за писане на академичен текст в контекста на университетско обучение на студенти.» (с.7)

2. Характеристика на дисертационния труд

Текстът е в обем от 283 страници, от които 90 страници са приложени таблици и илюстративен материал. Съдържанието е структурирано адекватно на решаваните изследователски задачи и се състои от: въведение, четири глави и заключение. Библиографската осведоменост на А.Кременска се илюстрира от използваната литература, която включва 158 заглавия: 34 – на български език, 91 заглавия на английски език и 33 уебсайтове на институции и официални документи.

Евристичният потенциал на докторантката се реализира и при представянето на самата концепция на изследването. Отчетливо и еднозначно са формулирани целта и задачите, хипотезата на изследване.

Дисертантката формулира следния **основен въпрос**:

"Въздействат ли, в каква посока и в каква степен мултимодалните възможности на уеббазираното обучение по чужд език върху формирането на умения за писане на академичен текст в контекста на уеббазирано обучение на студенти?"(с. 5).

Специфичните въпроси, на които се търси отговор, са два:

„Кои модалности и кои медии, предлагани от уеббазираната среда, са най-подходящи за дизайна на дейности за чуждоезиково обучение по писане на академичен текст?

Оказва ли влияние мултимодалното представяне на уеббазирани дейности за развиването на компетенции за писане на академичен текст, в каква посока и в каква степен? „(с.5).

За да бъде верифициран отговорът на тези въпроси е формулирана следната **работна хипотеза:**

„**Ако** е разработен такъв лингводидактически модел, който съчетава следните характеристики: уеббазирано обучение, мултимодалност и използване на виртуалната трансмисионна среда, от една страна, и от друга страна, жанровият подход и текстуалност, **то** прилагането му довежда до повишаване на ефективността на учене и усъвършенстване на продуктивното речево умение писане у студентите.”(с.6).

Хипотезата е продуктивна за решаването на набелязания изследователски проблем. Нужно е да посочим, че дисертантката се опира на така наречената педагогика, основана на изучаване на речевите жанрове, както и на постановки от текстолингвистиката. Тези концептивни идеи служат като надеждна основа да се изследва влиянието на информационните технологии при мотивиране на речевото поведение при академично писане на чужд език.

Като силна страна на концепцията може да се посочи пълната степен на адекватност между набелязаните цели и задачи на изследване и методите на изследване. Докторантката демонстрира умения да създаде понятиен апарат, който да се основава на съвременни и авторитетни източници, да го приложи творчески при анализа на събраните данни. Сред основните термини са: медия, модалност / мултимодалност, смесено обучение, електронно обучение, уеббазирано обучение, виртуална учебна среда. Сред набелязаните понятия намират място и дискуссионни термини, за които е потърсен адекватен превод и еднозначно приложение.

3. Методика, организация на изследването

Предпочетените изследователски методи говорят за евристично мислене, за умения да се търсят продуктивни пътища за решаване на набелязания

изследователски проблем, умения да се привличат съвременни науковедски постановки.

Методите, възприети за настоящото изследване, така както ги е систематизирала докторантката в Автореферата, са:

„Теоретични методи, които дават педагогическия контекст

- *теоретичен анализ и синтез* - за определяне на обективни тенденции в изследваните обекти и явления, идентифициране на непълноти, намиране на контурите на концепции, въз основа на които да се формулира въпрос, отговорите на който да се потърсят в педагогическата практика.

Педагогически дизайн – на базата на анализ на теоретични разработки, добри практики и личен опит с цел формиране на концепция за практически модел на дизайн на дейности.

Изследване от вида „изследване в действие” (Action Research), количествено – качествено проучване в два етапа на приложения практически модел за дизайн на чуждоезиково обучение в контекста на висшето образование от гледна точка на влиянието на въведените технологии върху процеса и продукта на обучение.

Методи на събиране и анализ на данни:

- *Рефлексия* – изследване на инвариантите на представяне на всеки от конкретен набор жанрове, отчитащо самооценката на студентите за това, дали дейностите за усвояване на жанра имат ефект и в каква степен. Така рефлексията се явява интегрална част на самото обучение и се реализира непосредствено след извършване на педагогическата дейност - пост-хок рефлексия (post-hock reflection);

- *Анкета* със затворени (количествени) въпроси, полузатворени (качествени) въпроси и отворен въпрос за влиянието на уеббазираните технологии върху жанрово-базираното обучение по академично писане на английски език;

- *Фокус групи* за дълбочинно проучване на мнението на студентите и триангулация;

- *Анализ на съдържанието на текстове от всеки от изучаваните академични жанрове* по зададени критерии – изследване на резултата от обучението.”

Използването на такова многообразие от методи и коректното им приложение е предпоставка за валидизиране на резултатите и изводите. Нужно е да се отбележи, че в дисертационния труд е постигнато „сработване” на методите, което допринася за успешното осъществяване на основната изследователска цел.

4. Приноси на дисертационния труд

– Приноси с теоретико-методологически характер

В методически аспект предлаганият дизайн за обучение в академично писане на английски език е нов, продуктивен, адекватно верифициран и позволява да бъде окачествен като основен принос на дисертантката.

– Приноси с теоретико-приложен характер

Създадената матрица на технологиите и тяхната приложна стойност за дизайна на обучение позволява тя да се използва многократно за нуждите не само на обучението по английски език, но и за езиковото обучение изобщо.

Особено ценно и продуктивно е съчетаването на текстолингвистичния анализ на речевите продукти, създавани от студентите с рефлексия, която те самите упражняват при избора на технологии, с които да работят. Чрез включването на рефлексията се постига адекватно отразяване на диалога в обучението, на партнирането в обучението

Специално са конструирани инструменти за изследване на ефекта от използването на информационните технологии в обучението по английски език. Значителна експликативна стойност имат анализът и синтезът при обработването и интерпретирането на данните от обратната връзка с обучаваните студенти. Много ценно е и в практическо отношение наблюдението, че студентите предпочитат оценката на преподавателя, личния коментар, а не оценката от страна на колеги.

– Приноси с практико-приложен характер

Предложеният лингводидактически модел за интегриране на ИКТ в обучението по английски език има практическа стойност и за обучението по български език като първи език. Изключително беше интересно за мен да се запозная с **изводите** от входно – изходното равнище, чрез което се проучва напредъкът на студентите в овладяване на уменията за академично писане на английски език. Мога да кажа, че в много отношения същите слабости и трудности

се наблюдават при академично писане на първи език. Особено що се отнася до постигане на кохерентност и кохезия, до структуриране на текста. Това още веднъж доказва необходимостта специално да се работи над текстовата компетентност на студентите както по първи език, така и по втори, трети език поради трансфера на придобитото като речев опит.

Въпроси и бележки

Познавам добре текста на Анелия Кременска от различните му варианти и мога да кажа, че той премина през етапи на обмисляне, усъвършенстване и презициране. Моите бележки и препоръки съм ги отправила в личен разговор и те са били взети предвид.

5. Публикации по темата

Дисертантката е посочила в автореферата си шест публикации по темата на дисертационния труд, три от тях са на английски език. Текстовете свидетелстват за уменията на А. Кременска да популяризира резултатите от изследването си и да повлияе върху теорията и практиката на обучение по английски език.

6. Коментар за автореферата

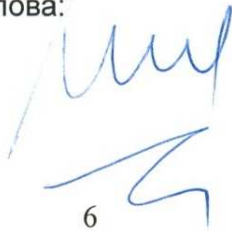
Авторефератът отразява пълно и вярно съдържанието на дисертационния труд и представя коректно приносите на изследването.

7. Заключение

В съответствие с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, оценката ми за дисертационния труд „Модел за уеббазирано обучение по чужд език” и автореферата категорично и убедено препоръчвам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” на Анелия Кременска.

4 август 2011

Рецензентка: доц. д-р Татяна Ангелова:

6